

DE GLOBALE ERFOVEREENKOMST

De globale erfovereenkomst

Hélène CASMAN

Emerita gewoon hoogleraar VUB en ULB

Gewezen professor UGent

Erenotaris

Wetenschappelijk adviseur Greenille Private Client Team @ Deloitte Legal

Alain-Laurent VERBEKE

Gewoon Hoogleraar KU Leuven

Directeur Rector Roger Dillemans Instituut Familiaal Vermogensrecht

Professor of Law Harvard, UCP Lisbon, Tilburg

Partner Greenille Private Client Team @ Deloitte Legal

 INTERSENTIA

Antwerpen – Gent – Cambridge

Reeds verschenen in de reeks TEP Thema Books (A.-L. Verbeke, hoofdredactie)

1. H. CASMAN en A.-L. VERBEKE, *Huwelijksvoordelen bij scheiding van goederen*, Antwerpen, Intersentia, 2022, TEP Thema Books 1, 240 p.
2. H. CASMAN en A.-L. VERBEKE, *De globale erfovereenkomst*, Antwerpen, Intersentia, 2023, TEP Thema Books 2, 81 p.

De globale erfovereenkomst
Hélène Casman & Alain-Laurent Verbeke

© 2023 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1652-1
D/2023/7849/87
NUR 820
Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV
Lay-out: Crius Group, Hulshout

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dit boek is eveneens digitaal beschikbaar op www.stradalex.com en www.jurisquare.be.

VOORWOORD

Dit boek vormt het tweede volume in de eind 2022 opgestarte reeks van de *TEP Thema Books*. Dit zijn boeken met reeds eerder verschenen bijdragen uit het *Tijdschrift Estate Planning – TEP*, en ook elders verschenen teksten, geclusterd rond één bepaald thema. Daarbij worden de bijdragen eventueel geactualiseerd of verder uitgediept.

Het onderwerp van de globale erfovereenkomst of GEO is een belangrijke nieuwigheid van de hervorming van het erfrecht. Het is een *game changer* omdat de klassieke principes van objectieve of mathematische gelijkheid worden verlaten voor de voor vele juristen moeilijk te vatten subjectiviteit van een evenwicht van een specifieke familie. De GEO heeft in haar korte bestaan al een verregaand effect gehad op de erfrechtelijke en planningspraktijk. Hoewel nog in de kinderschoenen, heeft dit nieuwe instrument nu al bewezen dat het voor diverse families het verschil kan maken in de zoektocht naar familiale rust en wederzijds respect tussen familieleden.

De tekst van dit boek is in de eerste plaats gebaseerd op of overgenomen uit de volgende publicaties van de auteurs CASMAN en VERBEKE:

- H. CASMAN en A.-L. VERBEKE, “Formaliteiten van een globale erfovereenkomst: een teleologische interpretatie”, *TEP* 2018, 379-386, ook verschenen in F. BUYSSENS en A.-L. VERBEKE, *Notariële actualiteit 2017-2018*, LNG nr. 20, Antwerpen, Intersentia, 2018, 209-218.
- H. CASMAN en A.-L. VERBEKE, “Geldigheidseisen voor het sluiten van een erfovereenkomst”, in R. BARBAIX en N. CARETTE, *Tendensen vermogensrecht 2019*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 117-129.
- R. DEKKERS, H. CASMAN, A.-L. VERBEKE en E. ALOFS, *Erfrecht & Giften*, 4de ed., *Na de codificatie van 2022*, Antwerpen, Intersentia, 2023, randnummers 494 e.v.
- A.-L. VERBEKE, K. BOLLEN en T. BESIEUX, “De notaris als procesbewaker bij het zoeken naar een evenwichtige globale erfovereenkomst” in F. BUYSSENS en A.-L. VERBEKE (eds.), *Notariële actualiteit 2018-2019*, LNG nr. 21, Antwerpen, Intersentia, 2019, 55-75.
- A.-L. VERBEKE en M. DELBROEK, “Family Dynamics en het evenwicht bij de globale erfovereenkomst” in A.-L. VERBEKE, C. DECLERCK en J. DU MONGH (eds.), *Themis 109 – Familiaal vermogensrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 75- 97.

Hoewel deze bijdragen de ‘backbone’ vormen van het boek is de analyse op vele punten verder uitgediept en ook geactualiseerd. Daarbij werden eveneens de in de bibliografie vermelde publicaties geraadpleegd en in voorkomend geval verwerkt.

Zeer nuttig en inspirerend was ook de ervarings sessie over de GEO die door Vlanot werd georganiseerd en gefaciliteerd werd door Hélène Casman met de medewerking van Bern Verschraegen en Brent Imschoot, advocaten van het Greenille Private Client Team @ Deloitte Legal. Wij danken hen beiden voor de medewerking aan de opzoekingen voor dit boek en het nalezen van de drukproef. Samen met Hélène Casman faciliteren zij ook de vier GNC lente *round tables* in mei 2023 (meer daarover verder in dit boek).

We hopen met dit boek goed onderbouwde antwoorden te geven op een aantal van de vele vragen die rijzen omtrent dit belangrijke nieuwe leerstuk in het erfrecht.

Maart 2023
Hélène CASMAN
Alain-Laurent VERBEKE

GNC LENTE *ROUND TABLES* GLOBALE ERFOVEREENKOMSTEN

Over GNC

Vanuit het Greenille Private Client Team @ Deloitte Legal hebben wij in 2022 de *GNC – Greenille Notariële Community* opgericht met als doel de kennisuitwisseling te stimuleren met Nederlandstalige notarissen over geheel Vlaanderen en in Brussel, inzake topics, vragen en clauses relevant voor de *estate planning*-praktijk. Het is onze overtuiging dat een wisselwerking met de notariële praktijk, met elk onze eigen accenten en specialisaties, de basis kan vormen voor een langdurige symbiose.

De werking van de GNC is opgebouwd rond drie pijlers: events, dossiers en digitale community.

Het exclusief aan notarissen voorbehouden GNC-lidmaatschap is gratis en vergt louter een registratie. Dit kan eenvoudig via de website www.deloittelegal.be/lg/en/pages/greenille-private-client/articles/GNC1.html.

Contacteer ons via bellgnc@deloitte.com.

Mr. Bern Verschraegen is uw GNC-contactpersoon.

Verder bestaat het GNC-team uit Mr. Bart Verdickt, Mr. Frederic Heylen, Mr. Nadja Nijboer, Mr. Sofie Pierquet, Em. Prof. Dr. H el ne Casman en Prof. Dr. Alain-Laurent Verbeke.

Volg ons op LinkedIn: www.linkedin.com/company/greenille-notari%C3%A5le-community-gnc.

Over de lente round tables

Voorliggend boek werd speciaal ontwikkeld ter gelegenheid van de *vier GNC lente round tables* over erfovereenkomsten die in de maand mei 2023 doorgaan in onze kantoren overal in Vlaanderen.

- Op 9 mei in Hasselt.
- Op 10 mei in Antwerpen.
- Op 16 mei in Leuven.
- Op 17 mei in Brugge (Oostkamp).

Deze *round tables* zijn interactieve sessies, waar wij met de aanwezige notarissen in dialoog gaan en ervaringen uitwisselen. Daarom is het aantal deelnemers beperkt tot 20 notarissen per *round table*.

Vanuit GNC worden de *round tables* gefaciliteerd door Em. Prof. Dr. H el ne Casman, Mr. Bern Verschraegen en Mr. Brent Imschoot.

INHOUD

<i>Voorwoord</i>	v
<i>GNC Lente Round Tables Globale Erfovereenkomsten</i>	vii
Inleiding. De globale erfovereenkomst, een familiepact	1
I. Partijen bij de globale erfovereenkomst	2
A. De ouder-beschikker	3
B. De twee ouders-beschikkers	4
C. De echtgenote van de ouder-beschikker	5
D. De kinderen van de ouder-beschikker	6
E. De kleinkinderen van de ouder-beschikker	6
F. De stiefkinderen	8
G. Bekwaamheid om te krijgen	9
II. Schenkingen waarmee rekening wordt gehouden	9
A. De ‘vroegere’ schenkingen en voordelen	9
B. De ‘huidige’ schenkingen en voordelen	12
C. De schuldvorderingen	14
D. De waardering van de schenkingen	15
III. De zoektocht naar het te bereiken evenwicht	18
A. De wettelijke omschrijving van dit evenwicht	18
B. Evenwicht en rechtvaardigheid	19
C. De gevolgen van het bevestigde evenwicht ten aanzien van de kinderen	21
1. Geen inbreng en geen inkorting ten aanzien van de kinderen	21
2. Geen aantasting van rechten van derden	22
3. Herkwalificatie van de schenkingen ten aanzien van de kinderen	23
4. Inbreng en inkorting ten aanzien van kleinkinderen?	25
5. Inkorting ten aanzien van stiefkinderen	27
6. Geen betwisting wegens benadeling	27
7. Geen betwisting van het evenwicht	27
8. Betwisting wegens wilsgebreken	28
9. Ontbindende voorwaarden	28
D. De gevolgen van de GEO voor de echtgenote van de ouder-beschikker	30
IV. Het totstandkomen van de globale erfovereenkomst	31
A. De preliminaire fase	31
1. De familiedynamiek	31
2. De globale erfovereenkomst als resultaat van een familiaal groeiproces ..	36

B. De wettelijk voorgeschreven formaliteiten	38
C. De mededeling van het ontwerp van erfovereenkomst	40
D. De informatievergadering	41
1. Expliciete wettelijke eisen voor deze informatievergadering.	41
2. Verplichte aanwezigheid van alle partijen?	42
3. Vier fasen van de informatievergadering	44
4. Nader over het verplicht individueel onderhoud.	47
E. De ondertekening van de finale versie van de globale erfovereenkomst	50
<i>Kort concluderend</i>	53
<i>Bijlage: modellen</i>	55
A. <i>Algemeen model van globale erfovereenkomst</i>	55
B. <i>Aanvulling van het model met een clause van herkwalificatie van de schenkingen aan de kinderen</i>	76
C. <i>Model van punctuele erfovereenkomst in de GEO op te nemen</i>	77
<i>Bibliografie</i>	79